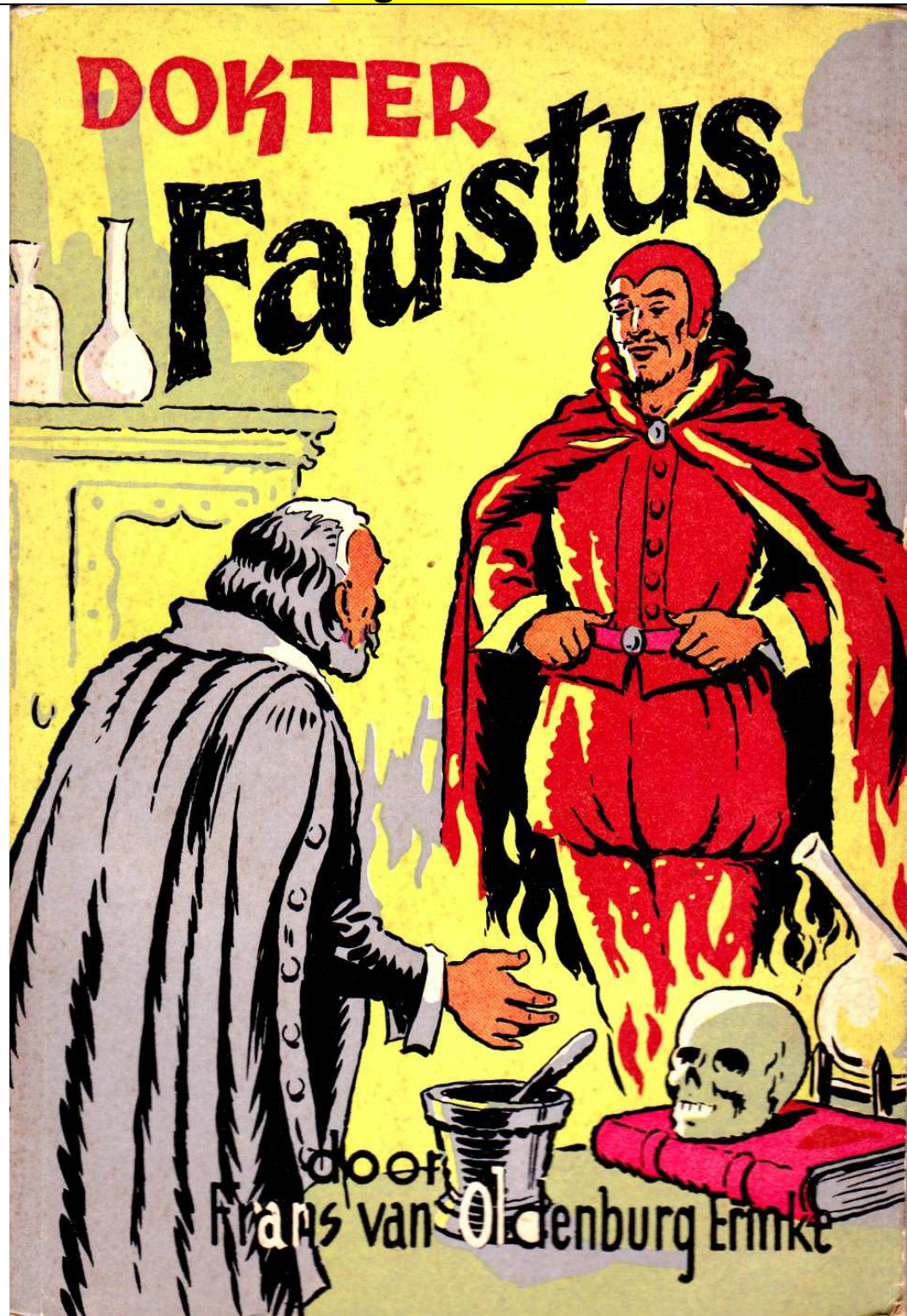

Smaakmaker voor het...
Digitaal boek

Digitale versie 2020
K. Mertens (red.)
Studium Generale vzw

FRANS VAN OLDENBURG ERMKE

Dokter Faustus

een doktersroman uit de zestiende eeuw

KEMPISCHE BOEKHANDEL — RETIE

2499 v. Oldenburg Ermke

Eerste Hoofdstuk

DE JEUGD VAN EEN GELUKKIGE

Omdat de ouders van dokter Faust bijgelovig waren en aan voortekenen geloofden, noemden zij hun zoon „Faustus” de „gelukkige”, want toen hij geboren werd waren de voortekenen gunstig. Maar bij het doopsel ontving hij de naam Johannes, want op Sint Jan aanschouwde hij het levenslicht in het stadje Kundling.

De jongen groeide voorspoedig en gelukkig genoeg op. Hij studeerde vlijtig en kende al latijn, voordat hij Duits verstond.

En omdat zijn ouders bijgelovig waren, stelden zij meer geloof in de duivel dan in God en waren voor hem ook veel banger. Voor ieder kaarsje voor het beeld van de Heilige Maagd brandden ze er tien voor de duivel, want je kon nooit weten!

Omdat de jongen zo bijdehand was en schrander en zo goed kon leren, werd hij naar de beste scholen gestuurd. En al spoedig namen zijn ouders een belangrijk besluit, wat zijn toekomst betrof.

Dokter moest hij worden; dan kon hij veel geld verdienen. En toen de vader van de jonge Faust zei, dat er al zoveel dokters waren, van wie de meesten kwakzalvers, die het niet verder brachten dan jaarmarkten en kermissen, nam zijn moeder hem terzijde, zodat haar zoon haar niet zou kunnen horen.

„Als hij er de zwarte kunst bij leert,” fluisterde ze haar man toe, „dan zal hij meer kunnen dan alle anderen en

gemakkelijk de weg vinden naar de hoven van koningen en keizers!”

„Of naar de brandstapel!” antwoordde haar man en sloeg een groot kruis.

Doch de vrouw begon te lachen, hoog en onnatuurlijk.

„Hij zal zijn discipelen wel beschermen,” fluisterde ze met vreemd piepende stem. „Hij beschermt zijn volgelingen beter dan de pastoor zijn parochianen.”

„Maar de jongen zal misschien zijn ziel moeten verkopen!” bracht de vader er doodsbang tegenin.

„Ik geloof, dat onze kleine Faust op het bezit van zijn ziel al heel weinig prijs stelt,” vervolgde de moeder nog steeds met die zonderling gichelende stem. „Heb je weleens gezien, hoe rustig hij allerlei dieren kwelt?!”

„Ik heb hem nooit anders dan allergeoegelijkst en vreedzaam met de hond zien spelen!” zei de vader.

„Maar dat is dan ook een poedel!” antwoordde de moeder, alsof dat alles verklaarde. „Het duivels genoeg echter waarmee hij de kat aan d'r staart trekt, vlinders opprikt, vliegen hun vleugels en hun pootjes uittrekt, geeft te denken!”

„Doet hij dat?!” vroeg de vader angstig. „Nero deed het ook, en je weet, hoe het hem op de duur verging!”

Zo fluisterden zij nog lang.

En als zij dachten, dat de jonge Faust hen niet hoorde, vergisten zij zich deerlijk.

In een hoekje van de grote woonkamer, onder de zoldering van zware balken, zat hij bij het raam en in het schemerig gezeefde licht, dat door de kleine, groene ruitjes van de brede ramen viel, te lezen, de blik op zijn boek gericht, maar de oren wijd open.

En hij moest zich inhouden om niet te lachen, zoals zijn moeder lachte.

Tweede Hoofdstuk

HET EERSTE ONDERRICHT

Faust groeide op met alle geluk van de wereld.

Haalde hij dingen uit op school, die niet door de beugel konden, dan was er altijd een ander, die in zijn plaats gestraft of weggestuurd werd.

En niet dat hij stiekum was of achterbaks of graag anderen onrechtvaardig beschuldigde of heimelijk aanbracht.

Maar toevallig was hij er niet bij, als de „schuldige” gevonden werd; dan lag hij thuis met een lichte koorts te bed, of had vrij van school om met zijn moeder naar de naburige, grote stad te gaan om zich daar een pak te laten aanmeten.

En kwam hij dan op school terug, dan was het ergste al voorbij en de hele geschiedenis al half vergeten; en dan had het ook geen zin meer om de heldhaftige te spelen en zich als nog aan te geven.

Maar hij had ook geluk in andere dingen.

Schooljongens kunnen niet nalaten om zo van alles te ruilen. Doch de dingen, die hij zijn vrienden te ruil aanbood, schenen hun altijd op het ogenblik van de ruil veel mooier toe dan ze achteraf bleken.

De gouden knoop, die hij practisch voor niets weggaf voor een oude, zilveren munt, werd gewoon koper, zodra de gelukkige bezitter zijn nieuwe aanwinst aan anderen liet zien.

De marmeren knikker, die hij inwisselde voor honderd glazen stuiters, leek plotseling, als de koop eenmaal afgesloten was en niet meer zonder ongemak en veel ruzie ongedaan viel te maken, van heel gewoon steen of van gebakken leem te zijn.

Maar het allervreemdste was, dat de jonge Faust nooit zijn lessen hoefde te leren om ze te kennen.

En zo had hij alle tijd om te lezen, wat hij dan ook heel ijverig deed.

Zonderlinge boeken las hij, over duivels en boze geesten, gruwelijke sprookjes over mannen en vrouwen, die in paden, slangen en wolven veranderden zonder dat er iets anders dan een paar onvertaalbare, onbegrijpelijke toverwoorden aan te pas kwamen.

Die leerde hij uit het hoofd.

Soms gebruikte hij ze ook, als hij boos was, op de dienstbode bijvoorbeeld, die achter zijn rug al zijn kwajongensstreken aan zijn moeder verklapte.

Doch het hielp niet.

Babette bleef een lelijke, oude klapei, maar ze werd geen weerwolf, zelfs geen meerkol.

Dank zij het van zijn ouders afgeluisterde gesprek wist de jonge Johannes Faust, dat hij naar de hogeschool gezonden zou worden om geneesheer te worden.

Maar voorlopig spraken ze hem er niet over, als gold het een gevaarlijk of schadelijk en smadelijk geheim.

Derde Hoofdstuk

KENNISMAKING MET DE GENEESKUNST

Onder allerlei voorwendsels — een zieke tante, een op het werk verongelukte oom, een aan waterzucht lijdende neef — wist Faust keer op keer in het godshuis of ziekenhuis van zijn geboortestadje door te dringen.

Maar wat hij daar zag, vermocht hem niet met zijn afgeluisterde toekomst te verzoenen.